

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

U POVODU VEĆEG BROJA MEDIJSKIH OBJAVA VEZANIH ZA PODATKE ROBNE RAZMJENE
REPUBLIKE HRVATSKE S INOZEMSTVOM

Kako bi korisnicima olakšali razumijevanje podataka robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom, koji se zadnjih dana pogrešno interpretiraju u pojedinim medijima, želimo skrenuti pažnju na činjenicu da je statistika robne razmjene s inozemstvom u potpunosti usklađena s metodološkim preporukama Eurostata te da Državni zavod za statistiku u podatke robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom ne uključuje tranzit i kvazitransit.

Kvazitransit, poznatiji pod nazivom Roterdamski efekt, događa se u slučaju kada roba ulazi u određenu zemlju ili izlazi iz nje te se deklarira kao uvoz ili izvoz za carinske svrhe, ali bez promjene vlasništva nad robom u tranzitnoj zemlji. Odnosi se većinom na uvoz robe u zemlje Europske unije čije carinsko zakonodavstvo pruža mogućnost puštanja robe u slobodan promet (putem predstavnika) u bilo kojem carinskom uredu u EU, neovisno o tome hoće li roba biti prevezena u neku drugu zemlju članicu ili ne. EU zakonodavstvo trgovcima omogućuje slobodno raspolaganje robom kada su carinska davanja plaćena, budući da ne postoji daljnji carinski nadzor unutar zemalja članica EU-a.

S obzirom na to da je riječ o uvozu ili primitku robe u zemlju članicu EU-a te njezin daljnji izvoz ili otpremu bez promjene vlasništva ili obavljanja poslova oplemenjivanja, kvazitransit se općenito smatra jednim od najkompleksnijih područja vezano za praćenje podataka robne razmjene s inozemstvom.

Općenito razlikujemo:

- kvaziuvoz – kod kojeg se roba iz zemlje nečlanice EU-a uvozno ocarini u zemlji članici prije isporuke u drugu zemlju članicu. U tom slučaju carinjenje obavlja nerezident, a PDV se plaća u zemlji krajnje potrošnje, tj. u zemlji članici EU-a
- kvaziizvoz – kod kojeg se roba namijenjena za zemlju nečlanicu EU-a izvozno ocarini u zemlji članici nakon otpreme iz druge zemlje članice. I u ovom slučaju carinjenje obavlja nerezident, ali se PDV ne plaća u zemlji EU-a.

U Republici Hrvatskoj Roterdamski efekt pojavljuje se kod sve robe koja dolazi u neki od hrvatskih carinskih ureda (npr. luku Rijeka) ako se ona uvozi iz zemlje nečlanice EU-a. Važno je naglasiti da ta roba podliježe primjeni svih carinskih propisa Republike Hrvatske te se u skladu s njima i carini, ali se u statistici robne razmjene s inozemstvom ne mora nužno evidentirati kao uvoz odnosno izvoz Republike Hrvatske.

Kako bi se određena roba za koju se podnosi uvozno carinjenje mogla smatrati uvozom, a potom i izvozom Republike Hrvatske, potrebno je utvrditi sljedeće kriterije:

1. zemlju podrijetla
2. je li riječ o domaćemu ili stranom poslovnom subjektu (nerezidentu) koji obavlja carinjenje odnosno podnosi jedinstvenu carinsku deklaraciju
3. carinski postupak kojim se obavlja carinjenje
4. zemlju otpreme
5. zemlju odredišta (krajnje odredište robe).

Državni zavod za statistiku obrađuje podatke sa svake pojedine Jedinственe carinske deklaracije i Intrastatova obrasca prema prethodno točno utvrđenim kriterijima obrade podataka statistike robne razmjene s inozemstvom koji su u skladu s metodološkim preporukama Eurostata.

Radi lakšeg razumijevanja ove prilično kompleksne teme navest ćemo primjer što se događa u slučaju izvoza robe neke druge zemlje članice EU-a (npr. Austrije) koja se izvezno ocarini u Republici Hrvatskoj (izvezno carinjenje obavlja nerezident) i dalje izvozi u zemlju nečlanicu (npr. Makedoniju). Roba iz spomenutog slučaja isključuje se iz statističke obrade podataka jer Republika Hrvatska nije ni zemlja odredišta ni zemlja otpreme.

U slučaju da strani poslovni subjekt (nerezident) izvrši uvezno carinjenje robe prethodno pristigle iz zemlje nečlanice na hrvatskoj granici, a dalje je otprema u neku zemlju EU-a, takvi se podaci također isključuju iz daljnje obrade prema točno utvrđenim kriterijima koji su u skladu s metodološkim preporukama Eurostata.

Prema metodologiji koju primjenjuje statistika robne razmjene s inozemstvom, čisti provoz iz jedne zemlje članice preko teritorija Republike Hrvatske, pri čemu roba izlazi iz Republike Hrvatske ili ulazi u Republiku Hrvatsku putem provezne deklaracije, nije obuhvaćen u podacima koje objavljuje Državni zavod za statistiku jer se takav izlazak robe iz Republike Hrvatske ili ulazak robe u Republiku Hrvatsku prati proveznom deklaracijom koju Državni zavod za statistiku i ne preuzima od Carinske uprave.

Iznimka od prethodno navedenih slučajeva primjenjuje se u slučaju kada je roba stigla iz treće zemlje (nečlanice) u Republiku Hrvatsku, uvezno ju je ocarinilo hrvatsko poduzeće koje je ujedno izvještajna jedinica za Intrastat te se nakon puštanja u slobodni promet roba otpremila u drugu zemlju članicu. U takvim se slučajevima takve transakcije uključuju u statističku obradu podataka robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom, jer je izvoz u drugu zemlju članicu obavilo hrvatsko poduzeće.

S obzirom na to da su se ulaskom Republike Hrvatske u EU otvorile granice te Republika Hrvatska pripada jedinstvenom slobodnom unutarnjem tržištu EU-a, omogućeno je slobodno kretanje robe bez carinskih davanja. Na taj su način za hrvatska poduzeća stvoreni uvjeti za otvaranje novih trgovinskih tokova, odnosno omogućuje se kupnja robe u nekoj zemlji članici ili nečlanici te daljnja prodaja te robe u drugu zemlju članicu ili nečlanicu. Upravo je to primjer funkcioniranja slobodnoga europskog tržišta i slobodnoga kretanja robe unutar EU-a, čime je omogućena kupnja robe u jednoj zemlji te njezina daljnja prodaja u drugu zemlju, što je jedno od obilježja vanjskotrgovinskog poslovanja.

Kako je europsko zakonodavstvo osnova za prikupljanje statističkih podataka o robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom, podaci koje objavljuje Državni zavod za statistiku redovito se dostavljaju i u Eurostat, koji ih objavljuje na svojim internetskim stranicama. Važno je naglasiti da podaci koje objavljuje Eurostat i koje objavljuju zemlje članice nisu usporedivi zbog činjenice da zemlje članice podatke objavljuju prema nacionalnom konceptu koji se razlikuje od koncepta EU-a, a koji obuhvaća podatke određene zemlje članice s uključenim podacima o kvazitransitu (jer EU tretira kao jedinstveno trgovinsko područje).

Državni zavod za statistiku u Eurostat dostavlja ukupne podatke o robnoj razmjeni, s uključenim kvazitransitom, dok se za nacionalne potrebe objavljuju podaci bez kvazitransita s obzirom na to da oni mogu dovesti do statističkog povećanja izvoza i uvoza. Naime, podaci koje objavljuje Eurostat, a koji se odnose na Republiku Hrvatsku u 2014. veći su za 539,7 milijuna kuna (izvoz) i 299,5 milijuna (uvoz) u odnosu na nacionalno objavljene podatke.

Zagreb, 28. listopada 2015.